

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO REPUBLIKE SLOVENIJE
KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI IN ZALOŽNIŠKI CENTER

Neža Šuligoj

**KNJIŽNIČNO-INFORMACIJSKI IN ZALOŽNIŠKI CENTER MINISTRSTVA ZA
OBRAMBO REPUBLIKE SLOVENIJE V DIGITALNEM OKOLJU: OBLIKOVANJE
INFORMACIJSKIH VIROV, POSREDOVANJE INFORMACIJ IN UPORABNIŠKE
IZKUŠNJE**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Maribor, 2023

Šuligoj, N. Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v digitalnem okolju: oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniške izkušnje. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Neža ŠULIGOJ

Naslov pisne naloge: Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v digitalnem okolju: oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniške izkušnje

Kraj: Maribor

Leto: 2023

Št. strani:	31	Št. slik:	12	Št. preglednic:	2
Št. prilog:	1	Št. strani prilog:	2	Št. referenc:	21

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v Knjižnično-informacijskem in založniškem centru Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v vojaškem objektu Kadetnica v Mariboru.

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Zvonko Krunić, Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo Republike Slovenije

UDK: 026:021.61:355(043)(0.034.2)

Ključne besede: specialne knjižnice, repozitoriji, vojaške vede, digitalni dokumenti

Izvleček

Predmet raziskovanja je knjižnica v digitalnem okolju, oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniška izkušnja pri uporabi Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Namen in cilji raziskave so prikaz omenjene storitve ter predlogi za njeno morebitno izboljšavo. Podanih je pet raziskovalnih vprašanj in štiri znanstvene predpostavke, ki so obravnavane v razpravi. Uporabljena metodologija in metode so pregled literature, anketni vprašalnik in analiza SWOT, s pomočjo katere smo ugotavljali prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti. V pisni nalogi je na kratko predstavljeno okolje delovanja specialne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Predstavljene so digitalne knjižnice, kjer najdemo informacijske vire v digitalni obliki. Opisano je njihovo delovanje ter težave, ki izhajajo zaradi hitro spreminjajočega se spleta, pri čemer ugotavljamo, da primanjkuje uporabnih priročnikov na tem področju, saj so večinoma že zastareli. Opravljena je primerjava z Digitalno knjižnico Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, kjer so navedene njene uporabniške funkcionalnosti ter praksa oblikovanja informacijskih virov in posredovanja informacij. S pomočjo anonimne ankete so bili pridobljeni raziskovalni podatki, ki bodo v pomoč pri morebitni izboljšavi omenjene digitalne knjižnice, in sicer podatki o poznavanju digitalne knjižnice, njeni koristnosti, uporabnosti, uporabniški izkušnji ter primernosti digitalne knjižnice za pomoč pri vseživljenjskem učenju zaposlenih na Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. V razpravi so predstavljeni rezultati raziskave in njihova povezanost s teoretičnimi izhodišči, raziskovalnimi vprašanji in znanstvenimi predpostavkami. Naloga je lahko v pomoč pri primerjavi delovanja preučevane digitalne knjižnice in ostalih digitalnih knjižnic v Sloveniji.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	RAZISKOVALNI PROBLEM IN PREDMET RAZISKOVANJA	1
1.2	NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA.....	1
1.3	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN ZNANSTVENE PREDPOSTAVKE.....	2
1.4	METODOLOGIJA IN METODE	2
1.5	PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA OKOLJA	3
2	DIGITALNA KNJIŽNICA.....	5
2.1	DIGITALNA KNJIŽNICA MINISTRSTVA ZA OBRAMBO REPUBLIKE SLOVENIJE	6
2.1.1	Predstavitev digitalne knjižnice	6
2.1.2	Uporabniške funkcionalnosti.....	8
2.1.3	Oblikovanje informacijskih virov in posredovanje informacij	9
3	RAZISKAVA	10
3.1	REZULTATI ANKETE	10
3.2	REZULTATI ANALIZE SWOT.....	18
4	RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI.....	21
5	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	23

Kazalo slik

Slika 1:	Uvodna stran DK MORS	7
Slika 2:	Napredno iskanje v DK MORS	8
Slika 3:	Poznavanje storitve DK MORS	11
Slika 4:	Uporaba DK MORS.....	12
Slika 5:	Udeležba na individualnem ali skupinskem izobraževanju	12
Slika 6:	Pogostost uporabe DK MORS	13
Slika 7:	Povprečen čas uporabe DK MORS.....	133
Slika 8:	Namen uporabe storitve DK MORS	14
Slika 9:	Razlogi za uporabo DK MORS	15
Slika 10:	Predlogi za izboljšavo storitve DK MORS	16
Slika 11:	Spol udeležencev ankete	17
Slika 12:	Starost udeležencev ankete	18

Kazalo tabel

Tabela 1: Predlogi anketirancev za izboljšavo DK MORS	16
Tabela 2: Analiza SWOT	18

Kazalo prilog

Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	I
------------------------------------	---

Uporabljene kratice

DK MORS	Digitalna knjižnica Ministrstva za obrambo Republike Slovenije
KIZC	Knjižnično-informacijski in založniški center
MORS	Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije
CVŠ	Center vojaških šol
COBISS	Kooperativni online bibliografski sistem in servisi
RS	Republika Slovenija
KIZC KAD	Knjižnično-informacijski in založniški center Kadetnica
KIZC VIP	Knjižnično-informacijski in založniški center Vipava

1 UVOD

1.1 RAZISKOVALNI PROBLEM IN PREDMET RAZISKOVANJA

Knjižnično dejavnost na znanstvenih ali strokovnih področjih izvajajo specialne knjižnice, ki zagotavljajo specializirane informacije, vsebinsko obdelujejo knjižnična gradiva in interne dokumente, gradijo podatkovne in specializirane knjižnične zbirke, vrednotijo in posredujejo specializirane informacije ter usposabljaajo svoje uporabnike za iskanje takih informacij (Zakon o knjižničarstvu, 2001).

Del knjižnic lahko predstavljajo tudi digitalne knjižnice, kjer najdemo informacijske vire v digitalni obliki, to gradivo pa je lahko digitalizirano ali izvorno digitalno. Tako kot mnoge knjižnice ima tudi Knjižnično-informacijski in založniški center (v nadaljevanju KIZC) Ministrstva za obrambo Republike Slovenije (MORS) svoj digitalni spletni portal, Digitalna knjižnica Ministrstva za obrambo Republike Slovenije (DK MORS).

Predmet raziskovanja je knjižnica v digitalnem okolju, kjer je prikazano oblikovanje informacijskih virov in posredovanje informacij ter storitve digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Izbrana tema je aktualna za dejavnost knjižnice, ker se bo na ta način omenjena knjižnica lahko izboljšala v prednostih in priložnostih ter se skušala izogniti slabostim in nevarnostim. Tako bo lahko digitalna knjižnica Ministrstva za obrambo Republike Slovenije izboljšala svoje delovanje, posredno pa se lahko izboljša tudi zadovoljstvo uporabnikov in njihove izkušnje.

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA

Namen naloge je bil analizirati delovanje KIZC MORS v digitalnem okolju ter prikazati oblikovanje informacijskih virov in posredovanje informacij uporabnikom. Prikazana je tudi storitev digitalne knjižnice, raziskane so prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti omenjene knjižnice v digitalnem okolju. Glede na to, da smo za raziskovanje uporabili besedno zvezo digitalna knjižnica, smo ugotovili, da je na tem področju literatura dokaj zastarela, zato menimo, da naloga posodablja stanje literature o digitalnih knjižnicah v zadnjih letih, hkrati pa

je tudi primerno izhodišče za nadaljnje raziskave. Na besedno zvezo digitalna knjižnica smo se osredotočili zaradi uporabe omenjene besedne zveze na spletni strani Knjižnično-informacijskega in založniškega centra MORS – Digitalna knjižnica MORS. Trenutno je v ospredju uporaba besedne zveze digitalni repozitoriji, ki ponujajo več storitev, kot so jih ponujale prvotne digitalne knjižnice. Pomanjkanje priročnikov na temo digitalnih knjižnic lahko opazimo predvsem zaradi hitro spreminjajočega se spleta in hitro razvijajočega se trga digitalnih knjižnic, kot sta zapisala Price in Havergal (2011).

1.3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN ZNANSTVENE PREDPOSTAVKE

Ob zasnovi raziskave in pripravi načrta zbiranja raziskovalnih podatkov smo oblikovali pet raziskovalnih vprašanj, na katera smo želeli odgovoriti s pomočjo rezultatov raziskave, in sicer:

RV1: Koliko uporabnikov uporablja digitalno knjižnico?

RV2: Kako pogosto uporabniki digitalno knjižnico uporabljajo?

RV3: Se uporabnikom zdi digitalna knjižnica koristna?

RV4: Ali uporabniki predlagajo kakšne izboljšave digitalne knjižnice?

RV5: Kakšni bodo rezultati analize SWOT (več prednosti in priložnosti ali slabosti in nevarnosti)?

Na podlagi zastavljenih raziskovalnih vprašanj smo si zastavili tudi štiri znanstvene predpostavke oziroma hipoteze, ki smo jih s pomočjo raziskave potrdili ali ovrgli:

H1: Uporabnikom digitalna knjižnica predstavlja ustrezen pripomoček pri vseživljenjskem učenju.

H2: Digitalna knjižnica glede na rezultate analize SWOT kaže več prednosti in priložnosti.

H3: Uporabniki nimajo predlogov za izboljšavo digitalne knjižnice.

H4: Uporabniki si želijo izboljšati svojo uporabniško izkušnjo pri uporabi digitalne knjižnice.

1.4 METODOLOGIJA IN METODE

S pomočjo pregleda literature smo opisali digitalno knjižnico (na splošno), posebej pa smo predstavili tudi Digitalno knjižnico MORS ter njeno delovanje in storitve. Raziskovalne podatke smo opravili z izvedbo anonimne ankete med uporabniki, s pomočjo katere smo

ugotovili, kako pogosto se uporabniki obračajo na vire v digitalnem okolju, kaj jih pri uporabi digitalne knjižnice moti ter česa bi si pri uporabi digitalne knjižnice še želeli. Anketo je sestavljalo 11 vprašanj, največ vprašanj je bilo zaprtega tipa. V celoti je bilo izpolnjenih 32 anket, primernih za nadaljnjo statistično analizo. Namenski raziskovalni vzorec je vključeval obiskovalce knjižnice, zaposlene na Centru vojaških šol (v nadaljevanju CVŠ) in slušatelje vojaškega izobraževanja in usposabljanja na CVŠ, katerim smo posredovali prošnjo k sodelovanju v izpolnjevanju ankete. Anketa je potekala v časovnem obdobju od 1. 3.–31. 3. 2023. Raziskovalni vzorec ne omogoča sploševanja zaradi posebnosti ustanove, zlasti pa zato, ker je zaradi namenskega vzorčenja v njem malo število respondentov. Raziskavo smo dopolnili še z analizo SWOT, s pomočjo katere smo ugotovili prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti spletne storitve Digitalne knjižnice MORS.

1.5 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA OKOLJA

KIZC Ministrstva za obrambo Republike Slovenije je osrednja knjižnica ministrstva in je ena izmed največjih specialnih knjižnic v sistemu javne uprave. Organizacijsko je umeščena v Center vojaških šol (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. b). Je tudi edina specialna knjižnica na vojaškem in obramboslovnem področju v Sloveniji, ki »vzpostavlja specialno zbirko, ki je nujna za opravljanje rednih nalog na vojaškem, izobraževalnem in obramboslovnem področju.« (Čaleta, 2012) KIZC s svojim delovanjem zagotavlja knjižnično, dokumentacijsko, informacijsko in založniško podporo vsem pripadnikom Slovenske vojske in uslužbencem na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije ter hiter in neoviran dostop do virov, ki jih potrebujejo pri delu in izobraževanju (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. b).

Na spletni strani KIZC Ministrstva za obrambo Republike Slovenije je zapisano, da »KIZC svoje naloge in poslanstvo izvaja centralizirano skozi naloge matične službe za svoje dislocirane enote in uporabnike.« (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično informacijski in založniški center, b. d. b) Knjižnično podporo nudi vsem pripadnikom Slovenske vojske in MORS pri delu, vojaškem izobraževanju in usposabljanju ter znanstveno raziskovalnem procesu. Svoje poslanstvo uresničuje z nabavo, strokovno obdelavo, hranjenjem gradiva in izvajanjem založniške dejavnosti Slovenske vojske, izdeluje tudi bibliografije v sistemu

COBISS za vse zaposlene na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije. KIZC izvaja tudi »informacijska opismenjevanja, zagotavlja dostop do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij, posreduje bibliografske in druge informacijske storitve, sodeluje in izvaja medknjižnično izposajo ter posreduje informacije.« (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. b) Vsa zaloga bibliografskih zapisov knjižničnega gradiva KIZC je v elektronski obliki dostopna v COBISS+, saj je KIZC od januarja 1997 polnopravni član COBISS.

KIZC Ministrstva za obrambo Republike Slovenije kot osrednja knjižnica sistema na ministrstvu izvaja naslednje naloge:

- izbor in nabava knjižničnega gradiva,
- strokovna obdelava gradiva v sistemu vzajemne katalogizacije COBISS,
- informacijska dejavnost,
- vodenje bibliografije strokovnih delavcev in znanstvenih raziskovalcev, ki so zaposleni na Ministrstvu za obrambo RS,
- omogočanje dostopa do specializiranih e-podatkov in e-zbirk,
- izvajanje informacijskega opismenjevanja uporabnikov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih produktov in storitev,
- medknjižnična izposoja knjižničnega gradiva,
- matična služba, ki vključuje strokovno vzpostavljanje in nadzor dislociranih knjižničnih enot,
- izvajanje promocije svoje dejavnosti in knjižnično-informacijskih virov z javnimi predstavitvami publikacij in tematskimi razstavami,
- sodelovanje s knjižnično stroko v slovenskem prostoru, zlasti na področju medknjižnične izposoje,
- izvajanje založniške dejavnosti Slovenske vojske.

KIZC Ministrstva za obrambo Republike Slovenije ima štiri organizacijske enote:

- osrednja enota KIZC Ministrstva za obrambo Republike Slovenije - KIZC MORS (objekt bivše Vojaške gimnazije, Ljubljana),
- dislocirana knjižnična enota KIZC KAD (vojaški objekt Kadetnica, Maribor),
- dislocirana knjižnična enota KIZC VIP (vojašnica Janka Premrla Vojka, Vipava),

- portal digitalne knjižnice DK MORS. (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično informacijski in založniški center, b. d. b)

2 DIGITALNA KNJIŽNICA

Bibliotekarski terminološki slovar digitalno knjižnico opisuje kot »knjižnične in informacijske storitve, ki omogočajo uporabo decentraliziranih elektronskih informacijskih virov s strojno, komunikacijsko in programsko opremo brez časovnih in prostorskih omejitev.« (Kanič idr., 2009)

Mnoge knjižnice so se z razvojem svetovnega spleta odločile, da bodo nekaj gradiva ponujale tudi v digitalnih knjižnicah, saj so elektronski viri vedno bolj pomembna sestavina oblikovanja knjižničnih zbirk (Johnson idr., 2012). Na ta način omogočajo neoviran dostop do knjižničnega gradiva prav vsem uporabnikom, ki bi morebiti takšno gradivo potrebovali, spreminjajo raziskovanje, izobraževanje, učenje in življenje.

Razvijalci tovrstnih spletnih platform se soočajo z različnimi izzivi, predvsem zaradi hitrega spreminjanja spleta, poleg tega pa so tudi ekonomsko nevzdržne, o čemer pišejo Andrews in Law (2004), Dahl, Banerjee in Spalti (2006) ter Hanson in Levin (2003). Andrews in Law (2004) zapišeta, da je bila velika pozornost namenjena tehničnemu razvoju digitalnih knjižnic, precej manj pozornosti pa je bilo namenjene izgradnji elektronskih zbirk in storitev, zato je potrebno graditi zbirke za prihodnost. Opozorita, da je težava mnogih digitalnih knjižnic tudi v tem, da za besedila, ki jih je sicer enostavno urejati in spreminjati, ni zagotovljena trajna hramba. Digitalne knjižnice niso vezane na čas ali kraj, združujejo teorijo in prakso, ustvarjajo virtualno skupnost, ponujajo iskanje informacij ter neoviran dostop do virov (Andrews in Law, 2004).

Clobridge (2010), Dahl idr. (2006), Hanson in Levin (2003), Johnson idr. (2012), Lee (2007), Price in Havergal (2011) ter Rydberg-Cox (2006) v svojih delih nudijo razlago, kako strateško izbrati projekte, povezane z delovanjem digitalne knjižnice, ter kako ustvariti procese in poteke dela, zasnovane za podporo popolnoma delujočemu programu in kreativno uporabiti obstoječe vire. Prav tako poudarjajo prednosti celostnega pristopa k ustvarjanju vsebin digitalnih knjižnic.

Digitalne knjižnice pa predstavljajo izziv tudi v slovenskem prostoru. Lesnik idr. so leta 2001 ugotavljali, da so se digitalne knjižnice najbolj razvile na področju visokega šolstva in specialnih ustanov, število vseh digitalnih knjižnic pa so lahko le predvidevali, saj marsikatera digitalna knjižnica podjetij ni bila dostopna zunanjim uporabnikom. Lažje dostopne digitalne knjižnice predstavljajo predvsem visokošolske digitalne knjižnice, ki so pripomoček pri izobraževanju, raziskovanju in učenju, saj omogočajo dostop do literature brez časovnih in prostorskih omejitev (Lesnik idr., 2001).

2.1 DIGITALNA KNJIŽNICA MINISTRSTVA ZA OBRAMBO REPUBLIKE SLOVENIJE

Čaleta¹ (2012) v intervjuju poudari, da je informacijsko-komunikacijska tehnologija v današnjih dneh realnost, ki se ji je nemogoče izogniti, lahko pa se ji »učinkovito prilagodimo in izkoristimo vse prednosti, in sicer hitrost prenosa informacije do končnega uporabnika, količino podatkov in predvsem dostopnost, ki ni vezana neposredno na lokacije [KIZC MORS].« (Čaleta, 2012, str. 8). Tako tudi Digitalna knjižnica Ministrstva za obrambo Republike Slovenije predstavlja okolje, kjer ima uporabnik možnost oddaljenega dostopa do elektronskih zbirk (Čaleta, 2012).

2.1.1 Predstavitev digitalne knjižnice

Na spletnem portalu Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije lahko preberemo, da je DK MORS »enotna vstopna točka za dostop do elektronskih informacijskih virov, ki nastajajo na Ministrstvu za obrambo RS ali se jih kupuje za potrebe izobraževanja, usposabljanja, znanstvenoraziskovalne in strokovne potrebe na ministrstvu.« (Ministrstvo za obrambo RS, knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. b) Ponuja publikacije, ki jih izdaja založniška služba Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, zaključne naloge vojaških šol, zaključne naloge zaposlenih na ministrstvu, ki imajo sklenjeno pogodbo o izobraževanju v civilnih izobraževalnih ustanovah Republike Slovenije ter publikacije MORS. Uporabnikom so dostopne »spletne izdaje znanstvenih in strokovnih revij, katerih izdajatelj ali

---

¹ Načelnik KIZC.

Šuligoj, N. Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v digitalnem okolju: oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniške izkušnje. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

soizdajatelj je Ministrstvo za obrambo. Do teh gradiv lahko pride[jo] z brskanjem po hierarhični strukturi področij ali z enostavnim oziroma naprednim iskanjem.« (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. b) KIZC kupuje tudi zbirke drugih elektronskih informacijskih virov, ki jih vključuje v svojo digitalno knjižnico. Ti viri so zaposlenim na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije dostopni preko spletne aplikacije DK MORS z oddaljenim dostopom, za zunanje uporabnike pa iz čitalnice KIZC in KIZC KAD. Slika 1 prikazuje uvodno stran Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije.

Slika 1: Uvodna stran DK MORS (Vir: Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. d)

Pesek (2015) je v svoji diplomski nalogi opisal nastanek Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo RS. Avtor navaja, da je KIZC že leta 2004 izrazil željo po digitalni knjižnici, leta 2006 pa je bila sprejeta odločitev k razvoju sodobnega knjižnično informacijskega sistema. Spletni portal DK MORS se je začel uporabljati v začetku leta 2011.

2.1.2 Uporabniške funkcionalnosti

Pesek (2015) nam predstavi uporabniške funkcionalnosti Digitalne knjižnice MORS, ki so:

- iskanje digitalnih vsebin, kamor spada brskanje, enostavno iskanje in napredno iskanje;
- ogled vsebin, kamor spadata uporabnikov seznam vsebin in dostopnost do vsebin;
- osnovne funkcije, vezane na identiteto uporabnika, kamor spada registracija, personalizacija, avtentikacija in avtorizacija;
- pomoč uporabnikom.

Nadalje razloži, da je iskanje najpomembnejši del digitalne knjižnice, izvedeno pa je v dveh različicah, kot brskanje in iskanje po katalogu. Brskanje na DK MORS je omogočeno po avtorju, naslovu gradiva, založniku, letu izida gradiva in jeziku. Iskanje je ločeno na enostavno iskanje, kjer uporabnik išče po naslovu, opisu, ključnih besedah in polnem besedilu, pri naprednem iskanju pa so omogočeni operatorji iskanja, uporabnik lahko izbira med množico atributov. Slika 2 prikazuje iskanje po katalogu digitalne knjižnice z naprednim iskanjem.

The screenshot shows the 'Iskanje po katalogu digitalne knjižnice' (Advanced Search) page. On the left is a navigation menu with options like 'DIGITALNA KNJIŽNICA MORS', 'BRSKANJE', and 'ISKANJE PO KATALOGU'. The main search area includes several input fields and dropdown menus for search criteria: 'Iskalni niz' (Search term), 'išči po' (Search by) with options like 'Naslov', 'Avtor', 'Opis', and 'Leto izida', 'Vrsta gradiva' (Document type) set to 'Vse vrste gradiv', 'Jezik' (Language) set to 'Vsi jeziki', and 'Išči po' (Search in) set to 'DKMORS'. There is also an option to 'Prikaži samo zadetke s polnim besedilom' (Show only results with full text). At the bottom of the search area are buttons for 'Išči' (Search), 'Enostavno iskanje' (Simple search), and 'Ponastavi' (Reset).

Slika 2: Napredno iskanje v DK MORS (Vir: Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. c)

Uporabnik si lahko najdeno gradivo ali metapodatke o konkretnem gradivu ogleda tudi tako, da klikne na povezavo ali ikono za ogled gradiva. Gradivo si uporabnik lahko tudi prenese na osebni računalnik, v kolikor je to omogočeno (Pesek, 2015).

DK MORS omogoča uporabniku tudi personalizacijo vmesnika, tako da optimizira nekatere funkcionalnosti, ki so vezane na identiteto uporabnika. Na podlagi izpolnjenega prijavnega

obrazca uporabnika registrira administrator, prijavljen uporabnik pa lahko vpliva na svojo vizualno podobo portala digitalne knjižnice, konfigurira si lahko svoj delovni prostor. Ob prvi prijavi je uporabnik obveščen o možnostih konfiguracije (Pesek, 2015).

Kot smo že omenili, so v digitalno knjižnico vključeni tudi plačljivi elektronski viri, do katerih pa je »možen dostop le prek ustrezne avtentikacije in avtorizacije. Uporaba teh virov je primarno namenjena vsem zaposlenim na MORS.« (Pesek, 2015, str. 16), zunanjim uporabnikom pa je omogočen dostop prek namenskih računalnikov v KIZC in KIZC KAD. »Za potrebe avtentikacije in avtorizacije se uporablja centralni avtentikacijski imenik javnega omrežja MORS. Ta omogoča uporabo enotnega uporabniškega imena in gesla za dostop do različnih virov, do katerih dostopa uporabnik.« (Pesek, 2015, str. 17)

Pesek (2015) zapiše še, da morajo uporabniki za učinkovito uporabo portala digitalne knjižnice pridobiti ali že imeti določena znanja. Avtor predlaga, da je treba uporabnikom zagotoviti navodila za uporabo digitalne knjižnice, ter uvodne napotke za uporabo, kjer so opisane storitve, ki jih uporabnik lahko koristi. To je omogočeno s funkcionalnostjo pomoč uporabnikom, ki je »dostopna prek navigacijskega menija digitalne knjižnice.« (Pesek, 2015, str. 17) Zgrajena je tako, da uporabniku na zastavljena vprašanja skuša odgovoriti na preprost in točen način. V kolikor uporabnik ne dobi odgovora na vprašanje, ga lahko še vedno zastavi neposredno knjižničarju.

Dodatne funkcionalnosti, ki jih uporabniku omogoča digitalna knjižnica, so statistika in koristne povezave. Slednje vsebujejo več povezav do prostodostopnih virov, slovarjev, korpusov, enciklopedij, repozitorijev itn. Funkcija »naročanje na obveščanje« pa uporabnikom omogoča obveščanje o zadnjih novicah in novo objavljenih gradivih (Pesek, 2015).

2.1.3 Oblikovanje informacijskih virov in posredovanje informacij

Digitalna knjižnica Ministrstva za obrambo Republike Slovenije uporabnikom ponuja elektronske informacijske vire, ki bodisi nastajajo v okviru samega ministrstva, bodisi jih le-to kupuje za potrebe izobraževanja, usposabljanja ter znanstvenoraziskovalne in strokovne dejavnosti. Digitalna knjižnica uporabnikom ponuja tudi periodične publikacije in spletne

izdaje znanstvenih in strokovnih revij, ki jih izdaja KIZC, zaključne naloge vojaških šol in zaposlenih na ministrstvu ter publikacije Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Plačljivi viri so zaposlenim na ministrstvu dostopni z oddaljenim dostopom, ostalim uporabnikom knjižnice pa na namenskih računalnikih v čitalnici KIZC in KIZC Kadetnica (Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center, b. d. a). Nismo pa med preverjanjem virov o sami digitalni knjižnici našli nobenega dokumenta, v katerem bi bili točno navedeni postopki objave in posredovanja informacij. Omenjeno je stvar utečene prakse, ki poteka med urednikom in sodelavci DK MORS.

Periodične publikacije, znanstvene in strokovne revije, plačljivi viri, bibliografije, publikacije MORS ter zaključne naloge so na portalu DK MORS objavljene sproti, ob njihovi izdaji ali kmalu po tem. V zadnjem letu je bila sprejeta odločitev, da se zaključnih nalog ne objavlja več, in sicer zaradi zaupnih podatkov službene narave, objavi se samo naslov in avtorja dela, brez vsebine. Periodične publikacije so vezane na katalogizacijo, zato se zanje najprej pripravi zapis v sistemu COBISS, ki se nato v digitalno knjižnico uvozi preko ID številke in priloži PDF datoteko za objavo.

Za novice, ki so objavljene na portalu digitalne knjižnice (npr. o odprtju razstave), se pripravi besedilo in fotografije, nato urednik digitalne knjižnice to objavi. Avtorju razstave ali avtorju publikacije se napiše obvestilo prek e-pošte, zraven pa se pripne tudi povezavo do objavljene novice.

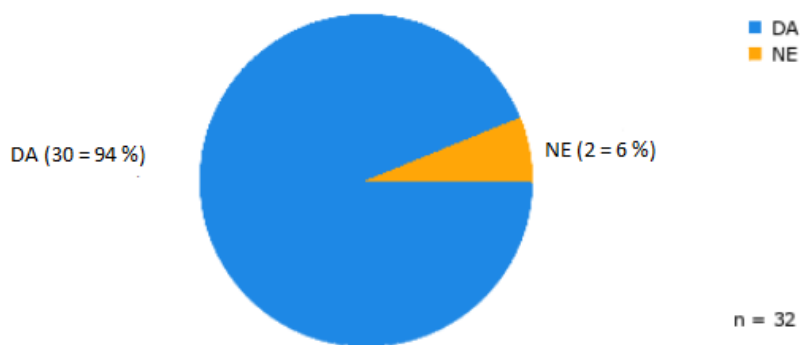
3 RAZISKAVA

3.1 REZULTATI ANKETE

Za potrebe raziskave smo kot kvantitativno metodo izbrali (anonimno) anketo, ki je potekala v mesecu marcu 2023. Anketo je sestavljalo 11 vprašanj večinoma zaprtega tipa, od tega sta bili zadnji dve vprašanji demografske narave. Pri nekaterih vprašanjih so imeli anketiranci možnost dodajanja predlogov (alineja »drugo«). Anketa je bila izvedena v programu 1KA, v katerem so bile opravljene tudi analize. Imamo namenski neslučajnostni vzorec anketirancev, saj je bilo povabilo s povezavo do reševanja ankete poslano zaposlenim na Centru vojaških šol ter

pripadnikom posameznih vojaških šolanj, ki potekajo v okviru omenjenega centra. Anketo je rešilo 32 uporabnikov, zato vzorec ni reprezentativen, saj so potencialni uporabniki knjižnice vsi zaposleni na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije, tako v vojaškem, kot v upravnem delu, od tega je v knjižnico vpisanih 6208 uporabnikov. V nadaljevanju predstavljamo rezultate ankete v tabelah, grafikoni in opisno.

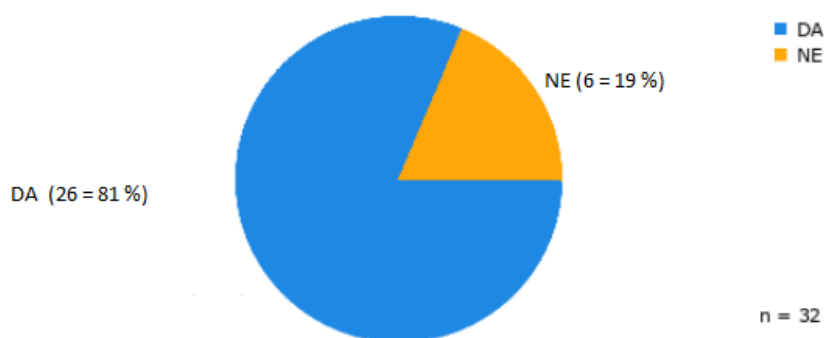
Najprej nas je v anketi zanimalo, ali uporabniki poznajo storitev Digitalne knjižnice MORS, ki jo ponuja KIZC MORS. Rezultate prikazuje Slika 3.

Slika 3: Poznavanje storitve DK MORS

Rezultati kažejo, da večina anketirancev (94 %) omenjeno storitev pozna, medtem ko le peščica, anketirancev (6 %) storitve ne pozna. V preteklosti so vsi na novo zaposleni na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije za nekaj časa obiskali knjižnico, kjer so se imeli možnost spoznati z njenimi storitvami.

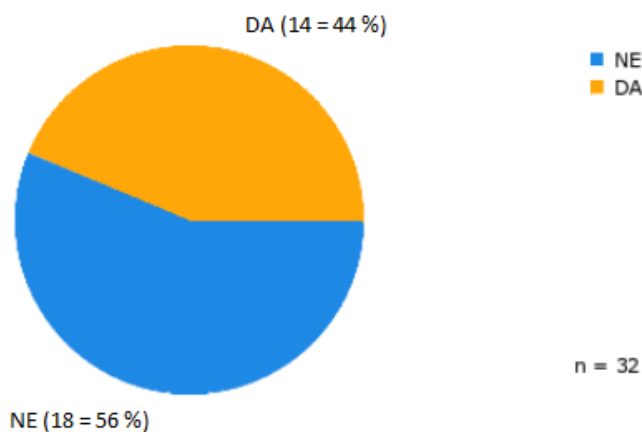
Pri naslednjem vprašanju smo anketirance spraševali, če so storitev Digitalne knjižnice MORS že kdaj uporabljali. Rezultate prikazuje Slika 4.

Slika 4: Uporaba DK MORS

Iz slike 4 je razvidno, da je večina anketirancev (81 %) že uporabljala storitev, medtem ko šest anketirancev (19 %) storitve še ni uporabljalo.

Pri tretjem vprašanju nas je zanimalo, če so se anketiranci že kdaj udeležili individualnega ali skupinskega izobraževanja za uporabo DK MORS. Rezultate prikazuje Slika 5.

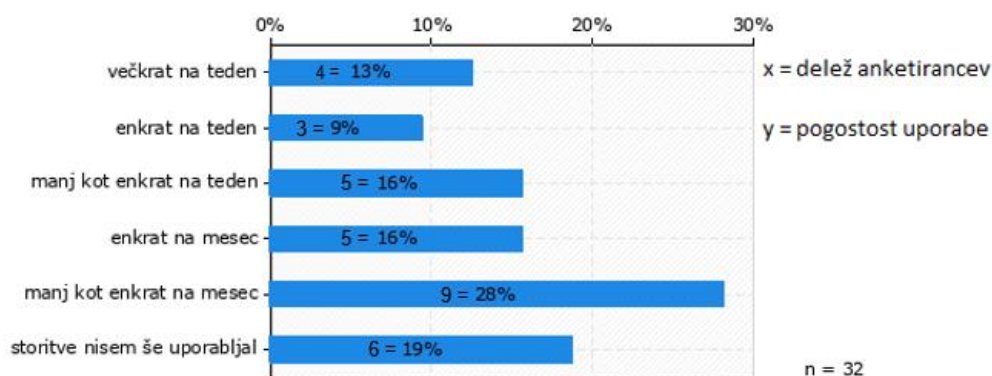
Slika 5: Udeležba na individualnem ali skupinskem izobraževanju za uporabo DK MORS

Rezultati kažejo, da se je izobraževanja udeležila manj kot polovica anketirancev (44 %), več kot polovica anketirancev (56 %) pa se izobraževanja o uporabi digitalne knjižnice ni udeležila. V preteklosti je bila udeležba na izobraževanju o uporabi digitalne knjižnice (informacijsko opismenjevanje) obvezna za vse na novo zaposlene na ministrstvu, kasneje se je to prakso opustilo. Digitalna knjižnica MORS je enostavna za uporabo, poleg tega pa nudi tudi pomoč

uporabnikom, zato sklepamo, da se uporabniki zaradi teh dveh razlogov izobraževanj o uporabi DK MORS ne udeležujejo.

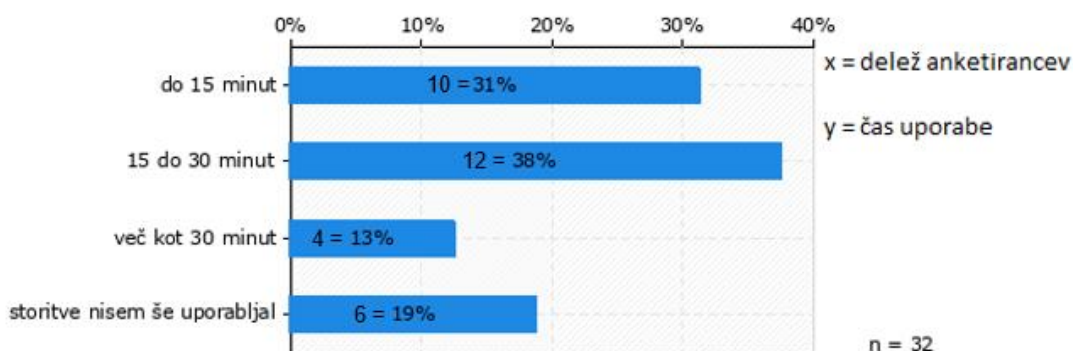
Z naslednjim vprašanjem smo želeli ugotoviti, kako pogosto anketiranci storitev Digitalne knjižnice MORS uporabljajo. Rezultate prikazuje Slika 6.

Slika 6: Pogostost uporabe DK MORS

Storitev Digitalne knjižnice MORS večkrat na teden uporablja več kot desetina anketirancev (13 %), enkrat na teden jo uporablja manj kot desetina anketirancev (9 %), manj kot enkrat na teden in enkrat na mesec jo uporablja enak delež anketirancev (16 %), manj kot enkrat na mesec jo uporablja več kot četrtina anketirancev (28 %), storitve pa ni še uporabljalo približno petina anketirancev (19 %).

Pri petem vprašanju smo anketirance spraševali, koliko časa se povprečno pri uporabi storitve zadržijo. Rezultate prikazuje Slika 7.

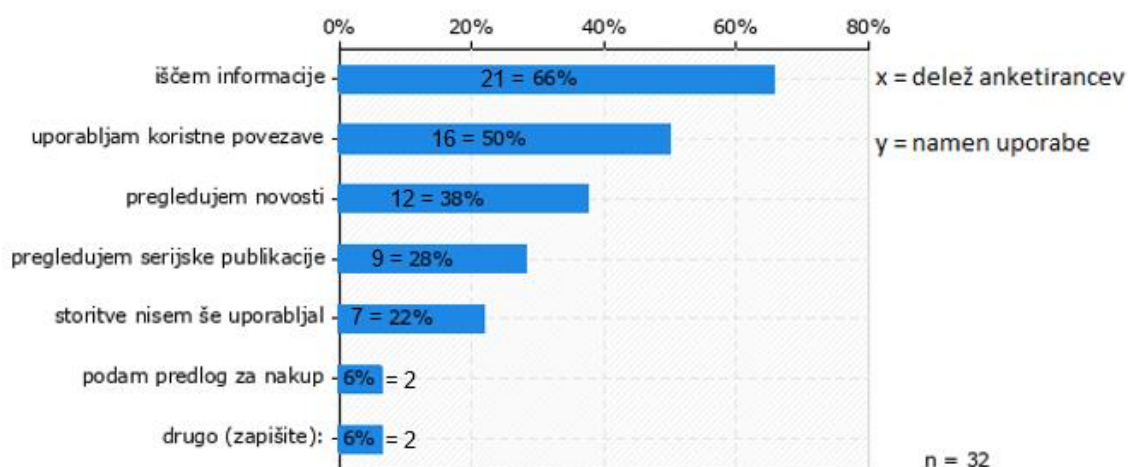

Slika 7: Povprečen čas uporabe DK MORS

Skoraj tretjina anketirancev (31 %) se pri uporabi storitve zadrži do 15 minut, nekaj več kot tretjina (38 %) jih storitev uporablja od 15 do 30 minut, nekaj več kot desetina anketirancev storitev uporablja več kot 30 minut, skoraj petina anketirancev (19 %) pa storitve še ni uporabljala.

Na šesto vprašanje, ali anketiranci poznajo mobilno aplikacijo, jih je le polovica odgovorila, da jo pozna.

Pri sedmem vprašanju smo anketirance spraševali, s katerim namenom uporabljajo storitev. Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Rezultate prikazuje Slika 8.

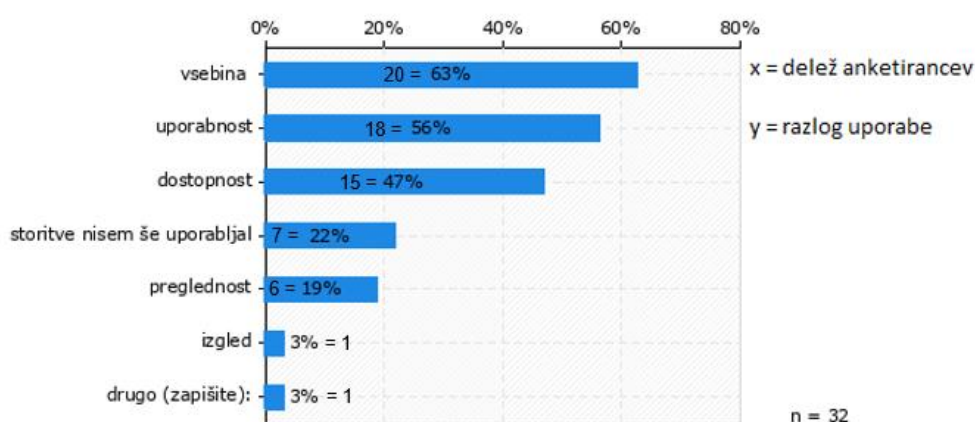

Slika 8: Namen uporabe storitve DK MORS

Iz Slika 8 je razvidno, da največ anketirancev (66 %) pri uporabi storitve išče informacije, polovica anketirancev (50 %) uporablja funkcijo »koristne povezave«, malo več kot tretjina (38 %) jih pregleduje novice, manj kot tretjina (28 %) jih pregleduje serijske publikacije, petina (22 %) jih storitve še ni uporabljala, najmanj anketirancev (6 %) pa podaja predlog za nakup gradiva in ravno toliko (6 %) jih je podalo svoje predloge, in sicer: »iščem strokovne digitalne članke in prispevke« ter »preverjam aktualne dogodke in razstave«. Pri teh rezultatih je zanimivo, da je delež anketirancev, ki storitve še niso uporabljali, višji kot pri ostalih dveh vprašanjih, torej sklepamo, da je prišlo do napake pri odgovoru.

Iz vsebine odgovorov, ki so jih podali anketiranci, ter rezultatov pri sedmem vprašanju ankete lahko potrdimo prvo hipotezo »Uporabnikom digitalna knjižnica predstavlja ustrezen pripomoček pri vseživljenjskem učenju.«, saj anketiranci največkrat iščejo informacije, uporabljajo koristne povezave ter iščejo strokovne digitalne članke in prispevke. Sklepamo lahko, da je to ustrezno za vseživljenjsko učenje.

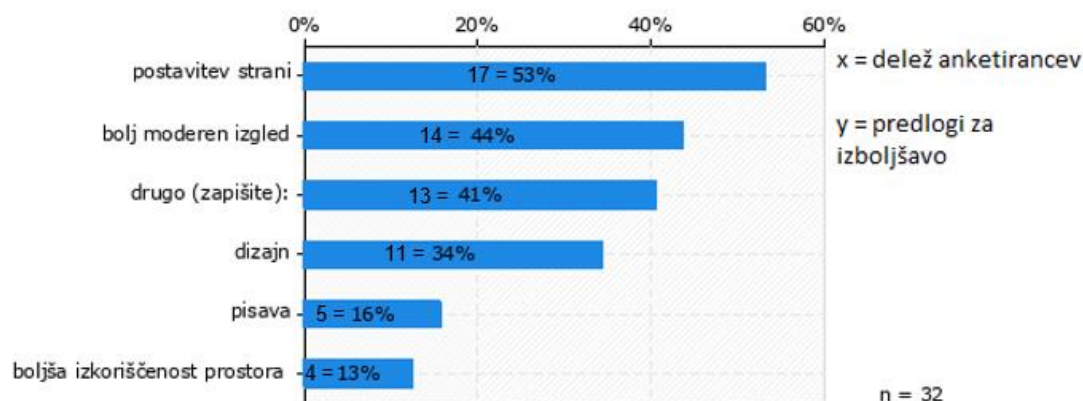
Z naslednjim vprašanjem smo anketirance spraševali, kaj jih k uporabi storitve pritegne. Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Rezultate prikazuje Slika 9.

Slika 9: Razlogi za uporabo DK MORS

Skoraj dve tretjini anketirancev (63 %) sta odgovorili, da jih k uporabi digitalne knjižnice najbolj pritegne vsebina, več kot polovico anketirancev (56 %) k uporabi storitve pritegne uporabnost, skoraj polovico anketirancev (47 %) k uporabi pritegne dostopnost, skoraj petino anketirancev (19 %) k uporabi pritegne preglednost, najmanj anketirancev pa k uporabi pritegne izgled (3 %), ravno toliko (3 %) pa je podalo svoj predlog, in sicer tega anketiranca k uporabi pritegne mobilna aplikacija. Petina anketirancev (22 %) storitve digitalne knjižnice še ni uporabljala, Tudi tu se pojavi razlika v odstotkih anketirancev, ki storitve še niso uporabljali.

Pri devetem vprašanju so anketiranci podali predloge za izboljšavo storitve. Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov in tudi tu so lahko na koncu anketiranci dodali še svoje predloge. Rezultate prikazuje Slika 10.

Slika 10: Predlogi za izboljšavo storitve DK MORS

Več kot polovica anketirancev (53 %) predlaga izboljšavo v postavitvi strani, skoraj polovica (44 %) jih predlaga bolj moderen izgled storitve, skoraj polovica (41 %) jih je podala svoje predloge, ki so razvidni iz Tabela 1, skoraj tretjina (34 %) jih predlaga izboljšavo v dizajnu, nekaj več kot desetina (16 %) jih predlaga izboljšavo v pisavi, najmanjši delež (13 %) pa jih predlaga izboljšavo v boljši izkoriščenosti prostora.

Tabela 1: Predlogi anketirancev za izboljšavo DK MORS

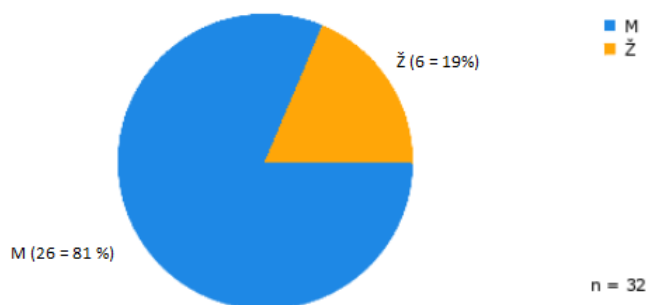
Vsebina odgovora	Frekvenca	Delež
Storitve nisem še uporabljal	5	38 %
Nimam predloga/vse je ok	3	22 %
Izboljššan brskalnik	1	8 %
Več publikacij, monografij	1	8 %
Dostopnost vseh serijskih publikacij iz vseh računalnikov	1	8 %
Dostop do DK MORS na intranetnih straneh MORS/SV	1	8 %
Dodatni filtri za iskanje in sortiranje literature, dostopen celoten arhiv revije Slovenska vojska	1	8 %
Skupaj	13	100 %

Iz Tabela 1 razberemo, da od vseh anketirancev, ki so odgovarjali na vprašanje, jih največ (38 %) storitve še ni uporabljalo. Na drugem mestu so anketiranci, ki nimajo predloga (22 %), na tretjem mestu so ostali predlogi, ki jih je navedel po en anketiranec. Ti predlogi so: izboljššan brskalnik, več gradiva (publikacij, monografij), dostopnost vseh serijskih publikacij iz vseh

računalnikov, dostop do storitve na intranetnih straneh MORS, dodatni filtri za iskanje in sortiranje literature. Raziskovalne podatke smo sicer pridobivali samo s pomočjo ankete, vendar smo prek e-pošte prejeli še odziv enega od uporabnikov, ki je sporočil, da je razočaran, ker ni dostopen celoten arhiv revije Slovenska vojska, kot je bilo to na stari internetni strani.

Glede na odziv anketirancev lahko tretjo hipotezo, s katero smo predpostavili, da uporabniki ne dajo predlogov za izboljšavo digitalne knjižnice, ovržemo. Lahko pa potrdimo četrto hipotezo, ki govori o tem, da si uporabniki želijo izboljšati svojo uporabniško izkušnjo pri uporabi digitalne knjižnice.

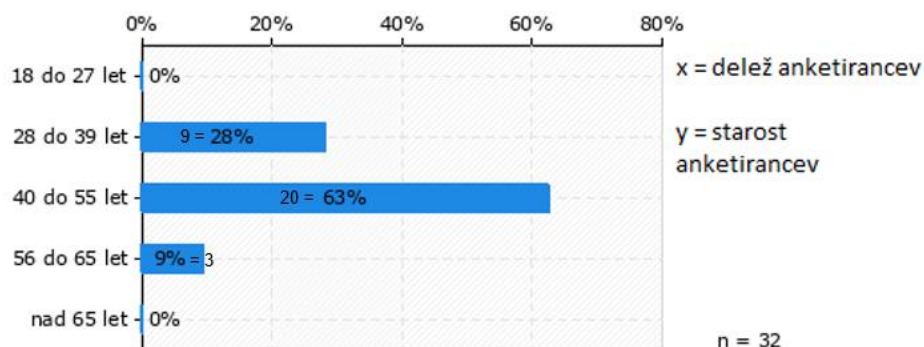
Pri predzadnjem vprašanju nas je zanimal spol anketirancev. Rezultate prikazuje Slika 11.

Slika 11: Spol udeležencev ankete

Večina anketirancev je bila moškega spola (81 %), manjšina pa ženskega spola (19 %), kar smo tudi pričakovali, in sicer zaradi strukture kolektiva, zaposlenega na Centru vojaških šol.

Pri zadnjem vprašanju pa nas je zanimala še starost anketirancev. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.** Slika 12 je razvidno, da je skoraj tretjina anketirancev (28 %) v starostni skupini od 28 do 39 let, največ (63 %) jih je v starostni skupini 40 do 55 let, najmanj (9 %) pa jih je v starostni skupini 56 do 65 let. V starostnih skupinah 18 do 27 let in nad 65 let ni nobenega anketiranca. Tudi ti rezultati so bili nekako pričakovani, glede na starostno strukturo zaposlenih na Centru vojaških šol.

Slika 12: Starost udeležencev ankete

3.2 REZULTATI ANALIZE SWOT

Celostno analizo Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije smo opravili tako, da smo uporabili še kvalitativno raziskovalno metodo, in sicer analizo SWOT. Allan (2003) in Brine (2005) v opisih analize SWOT omenjata prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, Evans in Greenwell (2020) pa to razdelita še na notranje in zunanje okolje. Na notranje okolje imamo vpliv, torej pri tem lahko spreminjamo stvari, na zunanje okolje pa vpliva nimamo, kot zapišejo Evans in Greenwell (2020) ter Starr in Ragains (2018). Na podlagi zbranih podatkov se bo knjižnica lažje izboljšala v prednostih in priložnostih, izognila pa se bo lahko slabostim in nevarnostim. Na podlagi navedenih virov smo izdelali tabelo za pripravo analizo SWOT, ki smo jo s pomočjo pridobljenih rezultatov ankete in pridobljene literature o Digitalni knjižnici MORS tudi izpolnili (Tabela 2).

Tabela 2: Analiza SWOT

NOTRANJE OKOLJE	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Prostorska in časovna neomejenost. - Velik izbor različnih zbirk/virov (uporabnost). - Dostop do plačljivih storitev. - Brskanje ter enostavno in napredno iskanje. - Aplikacija DK MORS. - Dostop tudi zunanjim uporabnikom knjižnice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ni celotnega dostopa do arhiva revije Slovenska vojska. - Ročno obveščanje avtorjev o odprtju razstave ali novicah. - Slaba preglednost spletne strani. - »Zastarek« izgled strani. - Slaba postavitev strani.

	<ul style="list-style-type: none"> - Prenos gradiva na osebni računalnik. - Personalizacija vmesnika. - Izobraževanje za uporabo DK MORS. - Pomoč uporabnikom. - Dobro poznavanje in uporaba storitve med zaposlenimi. - Primerna vsebina. - Opravljen proces razmisleka. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostopnost na intranetnih straneh MORS. - Novo zaposleni na MORS se ne spoznavajo s knjižnico.
ZUNANJE OKOLJE	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšava spletne strani. - Izboljšava v postavitvi strani. - Izboljšava dizajna/moderniziranje/pisave. - Več vsebine (publikacije in monografije). - Dostopnost tudi na intranetnih straneh MORS. - Dodatni filtri za sortiranje vsebine. - Boljše oglaševanje aplikacije. - Naročanje uporabnikov na novice in obvestila. - Povrniti staro prakso, da se na novo zaposleni na MORS spoznajo tudi s knjižnico in njenimi storitvami. 	<ul style="list-style-type: none"> - Neupoštevanje predlogov za izboljšavo. - Nezadovoljstvo uporabnikov. - Finančni stroški. - Nekateri anketiranci nimajo predlogov za izboljšavo, vse se jim zdi v redu. - Slab strežnik in zato počasnost spletne strani.

S pomočjo analize SWOT smo ugotovili 13 **prednosti** Digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Kot njene prednosti smo ugotovili: prostorsko in časovno neomejenost, kar pomeni, da lahko zaposleni na MORS do virov dostopajo z oddaljenim dostopom; velik izbor različnih virov in zbirk, ki jih ponuja digitalna knjižnica, torej njena uporabnost; dostop do plačljivih storitev, ki jih lahko ministrstvo za digitalno knjižnico zakupi. Naslednja prednost je možnost brskanja ter enostavnega in naprednega iskanja po spletni strani, zato se lahko vsak uporabnik odloči, na kakšen način bo iskal. Prednost je tudi aplikacija DK MORS, ki je dostopna na vsakem pametnem mobilnem telefonu, torej za uporabo storitve ni nujno imeti osebnega računalnika. Storitve kot prednost ponuja tudi možnost dostopa zunanjim uporabnikom knjižnice, in sicer na namenskih računalnikih v čitalnici KIZC Ljubljana in KIZC Maribor. Naslednja prednost je možnost prenosa najdenega gradiva na osebni računalnik, saj si

lahko na ta način shranimo vire, ki jih potrebujemo. Še ena prednost je tudi personalizacija vmesnika. Registrirani uporabniki si namreč lahko prilagodijo vmesnik, da je kar najbolj primeren njihovi uporabi. Prednost je tudi organizirano izobraževanje za uporabo DK MORS (informacijsko opismenjevanje uporabnikov), kjer se lahko uporabniki naučijo osnovnega iskanja in brskanja po spletni strani. Naslednja prednost je pomoč uporabnikom, ki jo ponuja storitev, torej če uporabnik pride do težave, lahko tudi najde rešitev, v skrajnem primeru pa se lahko z vprašanjem obrne na knjižničarja.

Naslednji dve prednosti smo pridobili na osnovi rezultatov ankete. Ugotovili smo, da je poznavanje in uporaba aplikacije med zaposlenimi zelo dobra, rezultati ankete pa kažejo tudi, da Digitalna knjižnica MORS ponuja primerno vsebino. Zadnja prednost pa je opravljen proces razmisleka, s pomočjo katerega se bo lahko digitalna knjižnica še izboljšala v prednostih in priložnostih, izognila pa se bo lahko slabostim in nevarnostim.

Na drugi strani je bilo ugotovljenih sedem **slabosti**, ki se jih lahko v prihodnje izboljša. Prva slabost je bila od anketiranca še dodatno poudarjena prek elektronske pošte, in sicer dostop do celotnega arhiva revije Slovenska vojska ni več mogoč, v preteklosti pa je bil. Druga slabost DK MORS je ročno obveščanje avtorjev o objavi prispevkov oziroma novic na portalu digitalne knjižnice. Ostale slabosti smo ugotovili s pomočjo rezultatov ankete, in sicer slaba preglednost spletne strani ter »zastarek« izgled in slaba postavitev spletne strani. Kot je zapisano na spletni strani DK MORS, se je digitalna knjižnica začela razvijati leta 2006, v uporabo pa je prišla leta 2011, kar je lahko razlog omenjenih treh slabosti. Naslednja slabost pa je ta, da DK MORS ni dostopna na intranetnih straneh ministrstva, kar otežuje njeno uporabo (uporaba dveh službenih računalnikov, brez neposredne povezave med njima). Zadnja slabost, ki se je pokazala, je ta, da se je ukinila praksa spoznavanja knjižnice in njenih storitev na novo zaposlenih na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije.

Ob analizi zunanjega okolja pa smo ugotovili devet **priložnosti**, ki jih je možno izkoristiti za izboljšavo spletne strani digitalne knjižnice. Prva priložnost je izboljšava spletne strani s pomočjo predlogov, ki so jih podali anketiranci. Druga in tretja priložnost se navezujeta na prvo, in sicer anketiranci predlagajo tudi izboljšavo v postavitvi strani ter izboljšavo pisave, dizajna in moderniziranje spletne strani DK MORS. Kot naslednjo priložnost anketiranci

predlagajo tudi več dostopnih vsebin, predvsem publikacij in monografij, ki bi jim bile v pomoč pri izobraževanju in raziskovalnem delu na službenem področju. Predlagajo, da bi bila Digitalna knjižnica MORS dostopna tudi na intranetnih straneh ministrstva, kar bi olajšalo uporabo službenih računalnikov (namesto dveh računalnikov bi uporabnik uporabil samo enega). Naslednja priložnost je predlog za namestitev dodatnih filtrov za sortiranje vsebine, kar bi verjetno olajšalo iskanje vsebin. Še ena priložnost pa je boljše oglaševanje aplikacije, saj so rezultati pokazali, da polovica anketiranih ne pozna mobilne aplikacije DK MORS. Predzadnja priložnost je ta, da bi lahko pripravili funkcijo prijave na obveščanje o novicah in novostih na DK MORS. Zadnja priložnost pa je, da bi se ponovno uvedla nekdanja praksa spoznavanja knjižnice in njenih storitev med novo zaposlenimi na ministrstvu.

Nazadnje imamo še pet **nevarnosti**, ki smo jih pridobili z analizo SWOT. Prva nevarnost je morebitno neupoštevanje predlogov za izboljšavo storitve DK MORS, kar vodi v drugo nevarnost, to je nezadovoljstvo uporabnikov z uporabo storitve. V kolikor bi se odločili za izboljšavo spletne strani, je tretja nevarnost seveda finančni zalogaj, izboljšavo bi bilo potrebno umestiti v letni načrt KIZC. Četrta nevarnost je ta, da nekateri anketiranci nimajo predlogov za izboljšavo, torej bi spletna storitev DK MORS lahko ostala taka kot je, ne glede na predloge za izboljšave, ki smo jih dobili. Zadnja nevarnost pa je morebiten slab strežnik in zato počasnost spletne strani, na kar pa žal knjižnica sama nima vpliva.

Z analizo SWOT smo odkrili 13 prednosti, 7 slabosti, 9 priložnosti in 5 nevarnosti. S tem lahko potrdimo tudi drugo hipotezo, ki predpostavlja, da bo analiza SWOT pokazala več prednosti in priložnosti kot slabosti in nevarnosti storitve DK MORS.

4 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

V nalogi smo raziskovali digitalno knjižnico, predvsem oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniško izkušnjo. Skozi raziskavo smo ugotovili predvsem to, da je zaradi hitrega spreminjanja spleta dostopnih le malo aktualnih virov, uporabnih pri oblikovanju vsebin in posredovanju informacij v okviru digitalnih knjižnic. Tudi DK MORS informacijske vire (vsebine) oblikuje in posreduje informacije po že utečenem postopku, ki je

v uporabi vse od njenega nastanka. Kar se dotika uporabniške izkušnje, pa smo prišli do naslednjih ugotovitev.

Digitalna knjižnica MORS omogoča prosti dostop do virov, vsebuje pa tudi plačljive baze podatkov, do njihovega celotnega besedila lahko dostopajo zaposleni na ministrstvu za obrambo z uporabniškim imenom in geslom. Vsebine so dostopne tudi zunanjim uporabnikom v prostorih KIZC Ljubljana in KIZC Maribor.

Večina anketirancev (81 %) digitalno knjižnico uporablja, s tem odgovorimo tudi na prvo raziskovalno vprašanje: *»Koliko uporabnikov uporablja digitalno knjižnico?«*, kar je zadovoljivo, seveda pa ugotovitve ne moremo posploševati na vse uporabnike knjižnice. Digitalno knjižnico anketiranci najpogosteje uporabljajo manj kot enkrat na mesec, na drugem mestu je odgovor, da storitve še niso uporabljali, na tretjem mestu sta odgovora enkrat na mesec in manj kot enkrat na teden, na četrtem mestu je odgovor večkrat na teden in na zadnjem mestu je odgovor enkrat na teden. S tem smo odgovorili na drugi raziskovalno vprašanje: *»Kako pogosto uporabniki digitalno knjižnico uporabljajo?«* Na splošno so anketiranci s storitvijo digitalne knjižnice zadovoljni, zdi se jim koristna, saj so na prvih treh mestih, zakaj spletno storitev uporabljajo, odgovori: vsebina, uporabnost in dostopnost, kar lahko potrjuje koristnost digitalne knjižnice. Tako lahko pritrdilno odgovorimo na tretje raziskovalno vprašanje: *»Se uporabnikom zdi digitalna knjižnica koristna?«* Digitalna knjižnica anketirancem predstavlja ustrezen pripomoček pri vseživljenjskem učenju. Kljub temu pa predlagajo petboljšav, da bi lahko na ta način še bolj izboljšali svojo uporabniško izkušnjo. Na četrto raziskovalno vprašanje: *»Ali uporabniki predlagajo kakšne izboljšave digitalne knjižnice?«* lahko torej tudi odgovorimo pritrdilno. V kolikor bi se odločili za izboljšave digitalne knjižnice, nam rezultati ankete nakazujejo možnosti nadaljnjega raziskovanja, tj. anketirancem bi lahko bolj razčlenili vprašanja, podali več možnih odgovorov, ter jih prosili, da tudi sami posredujejo kar največ predlogov.

Z analizo SWOT smo ugotovili 13 prednosti, 7 slabosti, 9 priložnosti in 5 nevarnosti obravnavane digitalne knjižnice, torej več prednosti in priložnosti kot pa slabosti in nevarnosti, kar nam daje odgovor na zadnje raziskovalno vprašanje: *»Kakšni bodo rezultati analize SWOT (več prednosti in priložnosti ali slabosti in nevarnosti)?«* KIZC se bo s pomočjo opravljene

analize skušal pri storitvi digitalne knjižnice izogniti slabostim in nevarnostim ter v prihodnje izkoristiti odkrite prednosti in priložnosti za izboljšanje storitve. Opravljena analiza SWOT nam ponuja možnost nadaljnjih raziskav in primerjave z drugimi digitalnimi knjižnicami oziroma preverjanje delovanja drugih digitalnih knjižnic po Sloveniji.

Zaključimo torej lahko, da DK MORS služi svojemu namenu, z nekaj izboljšavami pa bi lahko uporabnikom omogočili prijetnejšo uporabniško izkušnjo in tako dosegli njihovo večje zadovoljstvo z uporabo storitve.

5 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Allan, B. (2003). *Developing library staff through work-based learning*. The Scarecrow Press Inc.
- Andrews, J. in Law, D. G. (2004). *Digital libraries: policy, planning and practice*. Ashgate.
- Brine, A. (2005). *Continuing professional development – a guide for information professionals*. Chandos Publishing.
- Clobridge, A. (2010). *Building a digital repository program with limited resources*. Chandos Publishing.
- Čaleta, D. (intervjuvanec) in Pišlar, M. (besedilo) (2012). Z digitalno knjižnico bomo dopolnili knjižnično ponudbo: pogovor z Denisom Čaletom. *Slovenska vojska*, 20(3), 6–8.
- Dahl, M., Banerjee, K. in Spalti, M. (2006). *Digital libraries: integrating content and systems*. Chandos.
- Evans, G. E. in Greenwell, S. (2020). *Management basics for information professionals*. ALA Neal-Schuman.
- Hanson, A. in Levin, B. L. (2003). *Building a virtual library*. Information Science Pub.
- Johnson, S., Evensen, O. G., Gelfand, J., Lammers, G., Sipe, L. in Zilper, N. (2012). *Key issues for e-resource collection development: a guide for libraries*. International Federation of Library Associations and Institutions.
- Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2009). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Šuligoj, N. Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo Republike Slovenije v digitalnem okolju: oblikovanje informacijskih virov, posredovanje informacij in uporabniške izkušnje. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Lee, S. H. (2007). *Digital information and knowledge management: new opportunities for research libraries*. Haworth Information Press.

Lesnik, B., Jerič, B., Tavzelj, T. in Kerec, M. (2001). Digitalna knjižnica in slovenski visokošolski prostor. *Knjižnica*, 45(1-2), 121–135.

Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center. (b. d. a). *Digitalna knjižnica*. <https://dk.mors.si/info/index.php/sl/digitalna-knjiznica-mors>

Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center. (b. d. b). *Knjižnično informacijski sistemi*. <https://dk.mors.si/info/index.php/sl/uvodnik>

Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično-informacijski in založniški center. (b. d. c). *Primer naprednega iskanja*. <https://dk.mors.si/Iskanje.php?type=napredno&lang=slv>

Ministrstvo za obrambo RS, Knjižnično informacijski in založniški center. (b. d. d). *Uvodna stran*. <https://dk.mors.si/info/index.php/sl/>

Pesek, D. (2015). *Spletni portal Digitalna knjižnica MORS* [Diplomska naloga]. Univerza v Novem mestu.

Price, K. in Havergal V. (ur.). (2011). *E-books in libraries: a practical guide*. Facet.

Rydberg-Cox, J. A. (2006). *Digital libraries and the challenges of digital humanities*. Chandos Publishing.

Starr, K. in Ragains, P. (2018). *Public library administration transformed: developing the organisation and empowering users*. The Rowman and Littlefield Publishing Group, Inc.

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK, 92/2015.

PRILOGA 1: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni,

Sem Neža Šuligoj, zaposlena kot strokovna sodelavka v Knjižnično-informacijskem in založniškem centru Ministrstva za obrambo v Mariboru. Za potrebe pisne naloge za bibliotekarski izpit opravljam raziskavo na področju digitalne knjižnice Ministrstva za obrambo, zato vas prosim za sodelovanje v kratki anketi, ki vam bo vzela največ 10 minut časa, vaši odgovori pa bodo pripomogli k rezultatom moje naloge. Anketa je anonimna, prav tako pa ne vsebuje tajnih ali varovanih službenih podatkov.

1. Poznate storitev Digitalna knjižnica MORS (DK MORS), ki jo ponuja Knjižnično-informacijski in založniški center Ministrstva za obrambo?
DA NE
2. Ste jo že kdaj uporabljali/obiskali?
DA NE
3. Ali ste se udeležili individualnega ali skupinskega izobraževanja za uporabo digitalne knjižnice (npr. informacijsko opismenjevanje)?
DA NE
4. Kolikokrat jo uporabljate?
  - a) večkrat na teden
  - b) enkrat na teden
  - c) manj kot enkrat na teden
  - d) enkrat na mesec
  - e) manj kot enkrat na mesec
  - f) nisem še uporabljal
5. Koliko časa se ponavadi pri uporabi storitve zadržite?
  - a) do 15 minut
  - b) 15 do 30 minut
  - c) več kot 30 minut
  - d) nisem še uporabljal
6. Obstaja tudi mobilna aplikacija DK MORS. Jo poznate?
DA NE
7. Kaj največkrat počnete pri uporabi storitve? (Možnih več odgovorov)
  - a) pregledujete novosti
  - b) pregledujete serijske publikacije
  - c) iščete informacije

- d) uporabljate koristne povezave
- e) podate predlog za nakup
- f) nisem še uporabljal
- g) drugo (zapišite): _____

8. Kaj vas k uporabi storitve pritegne? (Možnih več odgovorov)

- a) uporabnost
- b) preglednost
- c) vsebina
- d) dostopnost
- e) izgled
- f) nisem še uporabljal
- g) drugo (zapišite): _____

9. Kakšni bi bili predlogi za izboljšavo? (Možnih več odgovorov)

- a) bolj moderen izgled
- b) boljša izkoriščenost prostora ob straneh
- c) postavitev strani
- d) pisava
- e) dizajn
- f) drugo (zapišite): _____

10. Spol: M   Ž

11. Starost:

- a) 18 do 27 let
- b) 28 do 39 let
- c) 40 do 55 let
- d) 56 do 65 let
- e) nad 65 let

Zahvaljujem se vam za vaše sodelovanje!